

WEZER TOETS

4 GOG'S LANGS DE MAARKEBEEK EN DE PAUWELSBEEK

PROJECTNUMMER — 07060019
DATUM — DECEMBER 2022
KLANT — PROVINCIE OOST-VLAANDEREN

KLANT: PROVINCIE OOST-VLAANDEREN

Contact

Wim Vercruysse

Dienst Integraal Waterbeheer

Woodrow Wilsonplein 2

9000 Gent

09 267 78 68

INHOUD

1.	Inleiding	4
1.1	Effecten mogelijk?	5
2.	Studiegebied: te beschouwen waterlichamen	6
3.	Toets voor verder onderzoek	8
3.1	Beoogde effect van de werken	9
3.2	Verenigbaarheid met gebiedsgerichte acties	9
3.3	Aard van de werken	12
3.4	De omvang van de werken	12
3.5	Plaats van de werken	12
4.	Conclusie	13

1. INLEIDING

In het kader van de vergunningsaanvraag dient het project voorafgaand ook getoetst worden aan de waterkwaliteitseisen van de kaderrichtlijn Water. Dat heeft het Europese Hof van Justitie bepaald in zijn uitspraak van 1 juli 2015, het zogenoemde Wezer-arrest. Dat arrest stelt dat de overheid de goedkeuring van een project of lozing moet weigeren wanneer deze de toestand van een waterlichaam doet achteruitgaan of het bereiken van de goede toestand in gevaar brengt. De enige uitzondering is wanneer een afwijking toegestaan wordt. In afwachting van een geïntegreerde aanpak in de richtlijnenboeken voor milieueffectrapportage werd door de Coördinatiecommissie Integraal Waterbeleid een aanpak uitgewerkt voor de beoordeling van de effecten op de toestand van waterlichamen¹. De werkwijze is hieronder schematisch weergegeven.

Figuur 1-1 : schematisch overzicht van de aanpak voor de beoordeling van de effecten op waterlichamen

In wat volgt wordt dit stappenplan gevolgd in zoverre dit zinvol lijkt.

¹ <https://www.integraalwaterbeleid.be/nl/publicaties/afbeeldingen/tussentijdse-richtlijnen-voor-de-beoordeling-van-effecten-op-de-toestand-van-waterlichamen>

1.1 Effecten mogelijk?

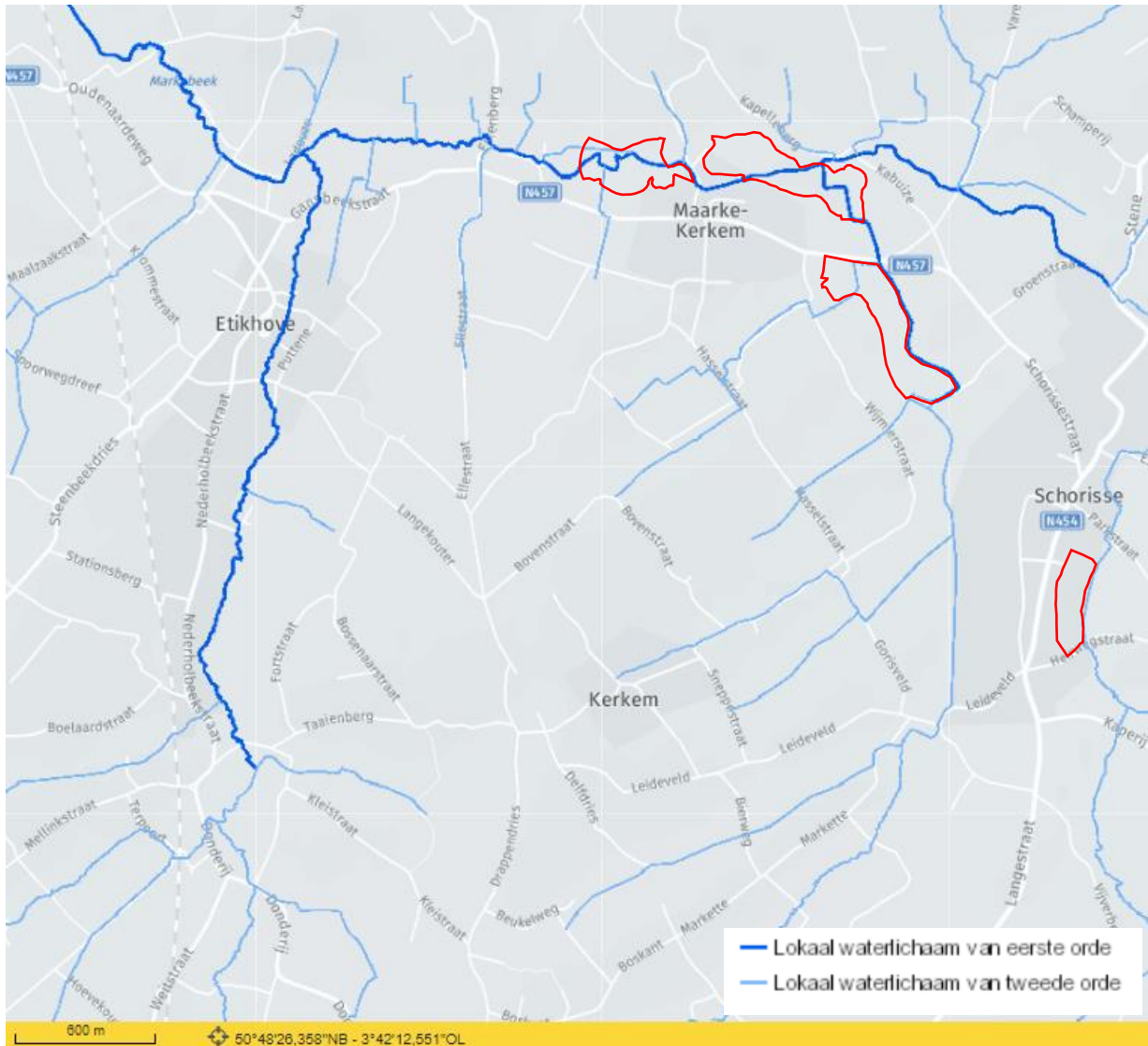
Enkel als er een kans bestaat dat er een invloed wordt uitgeoefend op de huidige of toekomstige toestand van één of meerdere waterlichamen moeten de effecten op de toestand van het waterlichaam worden onderzocht. Dit is het geval bij lozingen, **hydromorfologische wijzigingen** en wijzigingen aan grondwater. De aanleg van vier GOG's in de Maarkebeekvallei omvat werken aan en rond water die hydromorfologische wijzigingen omvatten. Hierdoor is er een kans dat er een invloed wordt uitgeoefend op de huidige of toekomstige toestand van één of meerdere waterlichamen en dienen de effecten op de toestand van de waterlichamen in het studiegebied te worden onderzocht.

2. STUDIEGEBIED: TE BESCHOUWEN WATERLICHAMEN

Het **studiegebied** beslaat alle waterlichamen waarvan de toestand mogelijk beïnvloed kan worden door het project. Alle waterlichamen, zowel oppervlakte- als grondwaterlichamen, waarop het project rechtstreeks ingrijpt en deze die er mee in verbinding staan als de mogelijke effecten zo ver reiken, of de waterlichamen die veranderen als gevolg moeten onderzocht worden. Voor ingrepen aan het oppervlaktewater komen enkel ingrepen aan en activiteiten ter hoogte van Vlaamse waterlichamen en lokale waterlichamen van 1ste orde in beeld. Wijzigingen aan lokale oppervlaktewaterlichamen van 2de orde of niet-gecategoriseerde waterlopen moeten onderzocht worden als ze een invloed hebben op de eerste groep.

De betreffende oppervlaktewaterlichamen van 1ste orde en 2de orde zijn weergegeven in onderstaande Figuur 2-1. Het betreft (deels) oppervlaktewaterlichaam Maarkebeek/Molenbeek L111_1019 van 1ste orde en (deels) de waterlopen L217_2611 van 2de orde. Deze waterloop Maarkebeek/Molenbeek L111_1019 van 1ste orde wordt in de stroomgebiedsbeheersplannen aangeduid met statuut 'sterk

veranderd' met als nuttige doelen: bescherming overstroming en waterhuishouding / waterregulatie. Aan de waterlopen van 2de orde, L217_2611, wordt geen statuut en nuttige doelen toegekend.

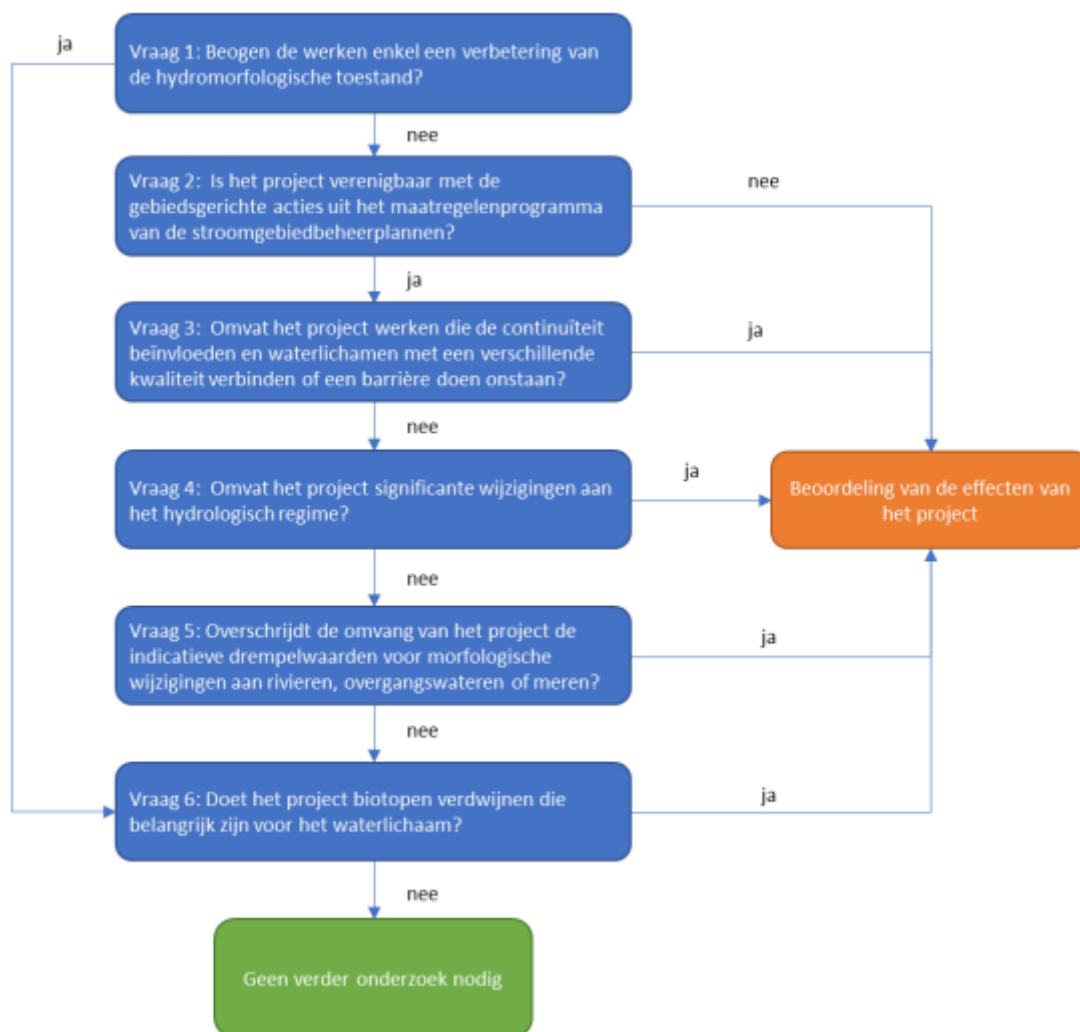
Figuur 2-1 : te onderzoeken waterlichamen: lokale waterlichamen van 1ste orde en 2de orde

3. TOETS VOOR VERDER ONDERZOEK

Een uitgebreid onderzoek naar de effecten is enkel nodig indien effecten verwacht worden op het hele waterlichaam (of stroomafwaarts of stroomopwaarts gelegen waterlichamen). De bedoeling van de stap **toets voor verder onderzoek** is om enkel die projecten te weerhouden die mogelijk aanleiding kunnen geven tot een achteruitgang van de toestand van waterlichamen of die het bereiken van de doelstellingen voor de toestand van waterlichamen in gevaar kunnen brengen.

In het geval van hydromorfologische wijzigingen wordt aan de hand van een aantal criteria ingeschat of de wijzigingen invloed zullen hebben op de betrokken waterlichamen en of er een kans is dat een achteruitgang van de toestand wordt veroorzaakt of het bereiken van de doelstellingen voor de toestand wordt verhinderd. Deze criteria zijn hierna opgesomd. Figuur 3-1 geeft op basis van deze criteria de toets voor verder onderzoek schematisch weer.

- het beoogde effect van de werken
- de verenigbaarheid met gebiedsgerichte acties ter verbetering van de toestand van de waterlichamen
- de aard van de werken
- de omvang van de werken
- de plaats van de werken.

Figuur 3-1 : stroomschema toets voor verder onderzoek bij hydromorfologische wijzigingen

3.1 Beoogde effect van de werken

De beoogde effecten van de 4 GOG's in de Maarkebeekvallei kaderen in het riviercontract en zijn gericht op het verminderen van het overstromingsrisico. Werken die enkel een op ecologisch herstel gerichte verbetering van de hydromorfologische toestand beogen zijn bijvoorbeeld zoals beek- of rivierherstelprojecten. Zij beogen een herstel naar de natuurlijke toestand en/of het nabootsen van een natuurlijke situatie en worden niet geacht een achteruitgang te veroorzaken of het bereiken van de doelstellingen te verhinderen. Het voorliggende project kan niet als dusdanig worden beschouwd.

3.2 Verenigbaarheid met gebiedsgerichte acties

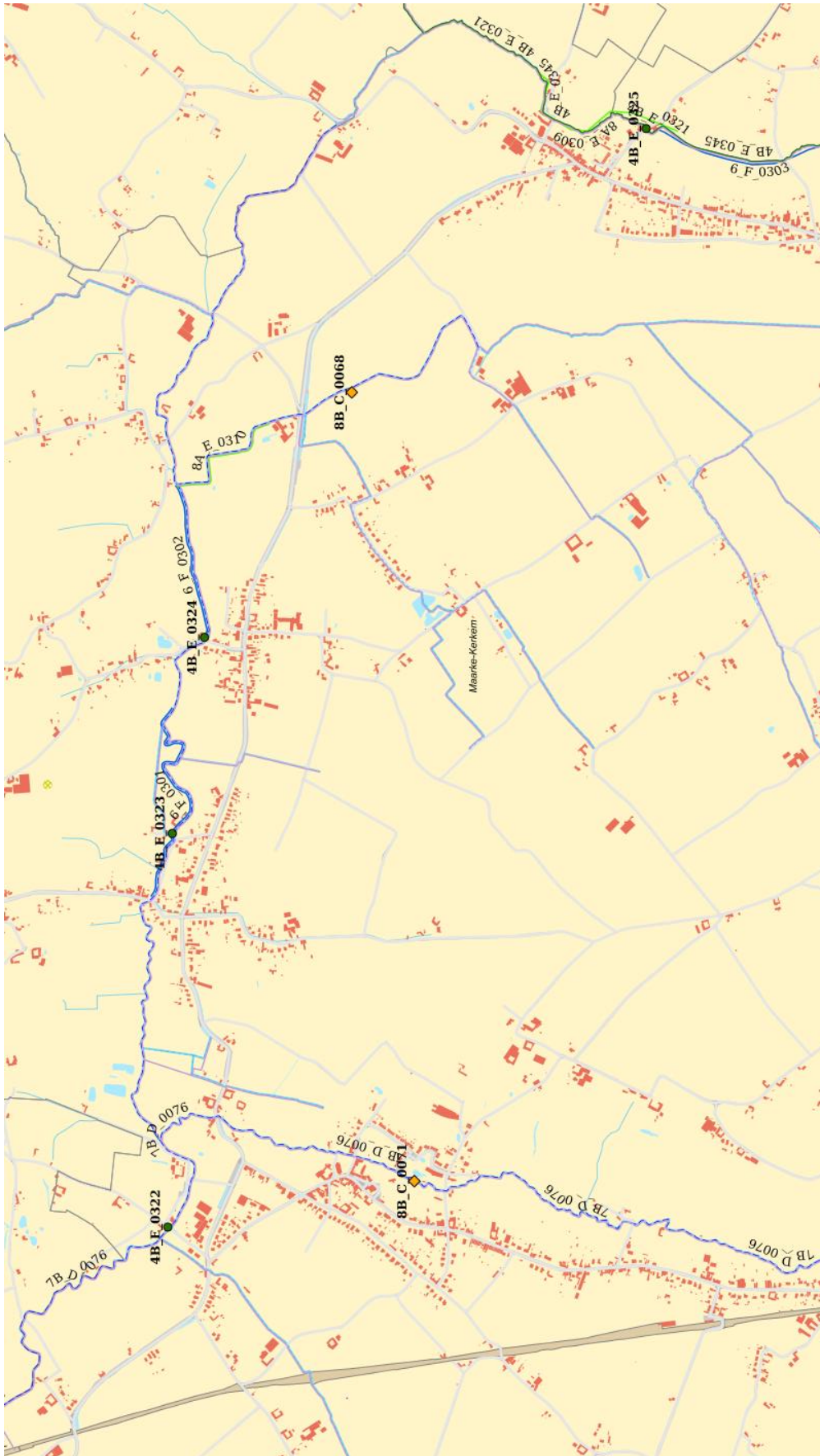
Projecten die niet te verenigen zijn met (de doelen van) de acties in het maatregelenprogramma kunnen mogelijk het bereiken van de doelstellingen in gevaar brengen. Desgevallend is verder onderzoek nodig.

In de gebiedsgerichte acties uit de bekkenspecifieke delen van de stroomgebiedsbeheerplannen werden langs en rondom de waterlichamen Maarkebeek/Molenbeek L111_1019 en L217_2611 acties geformuleerd. Deze acties hebben betrekking op één van volgende thema's: beschermde en waterrijke gebieden, hydromorfologie, overstromingen, verontreiniging oppervlaktewater en waterbodem . De gebiedsgerichte acties zijn opgesomd in onderstaande Tabel 3-1. De lijn en puntacties zijn gesitueerd op de onderstaande Figuur 3-2.

Het project zorgt voor de realisatie van de acties 6_F_0301, 6_F_0302, 6_F_0303 en de daaraan gekoppelde acties 4B_E_0323, 4B_E_0324, 4B_E_0325. Het project is verenigbaar met de overige acties.

Tabel 3-1 : Gebiedsgerichte acties uit SGBP 2022-2027 langs en nabij Maarkebeek/Molenbeek L111_1019 en L217_2611

Acties		Punt (P), lijn (L), vlak (V)
Beschermde en waterrijke gebieden		
4B_E_0323	Wegwerken van het vismigratieknelpunt 5003-040 (Borgtmolen) op de Maarkebeek 2de cat. Hangt samen met 6_F_0301.	P
4B_E_0324	Wegwerken van het vismigratieknelpunt knelpunt 5003-050 (Romansmolen) op de Maarkebeek 2de cat. Hangt samen met 6_F_0302.	P
4B_E_0325	Wegwerken van het vismigratieknelpunt 5003-100 (Kasteelmolen) op de Maarkebeek 2de cat. Hangt samen met 6_F_0303.	P
4B_E_0322	Wegwerken van het vismigratieknelpunt 5003-030 (Ladeuzemolen) op de Maarkebeek 2de cat.	P
4B_E_0345	Voor de bovenloop van de Maarkebeek, Steenbeek en Krombeek worden maatregelen genomen om de beschermde vissoorten te vrijwaren (beekprik, beekforel, rivierdonderpad) door het aanleggen van o.a. stroomdeflectoren, grindbanken, dood hout.	L
Hydromorfologie		
8A_E_0309	Structuurherstel bovenloop Maarkebeek waarbij de waterloop ter hoogte van de Essestraat en Parkstraat zal worden verlegd.	L
8A_E_0310	Water-Land-Schap Maarkebeek: structuurherstel voor de Pauwelsbeek door heraan koppeling oude loop thv haar monding in de Maarkebeek.	L
Overstromingen		
6_F_0301	Bouwen van een gecontroleerd overstromingsgebied (GOG) op de Maarkebeek thv de Borgtmolen indien mogelijk met verhoogde waterbeschikbaarheid	L
6_F_0302	Bouwen van een GOG (Gecontroleerd OverstromingsGebied) op de Maarkebeek ter hoogte van de Romansmolen indien mogelijk met verhoogde waterbeschikbaarheid	L
6_F_0303	Bouwen van een gecontroleerd overstromingsgebied (GOG) op de Maarkebeek thv de Kasteelmolen indien mogelijk met verhoogde waterbeschikbaarheid	L
Verontreiniging oppervlaktewater		
7B_D_0076	Opstellen en uitvoeren van het landinrichtingsproject Water-Land-Schap De Maarkebeek	L
Waterbodem		
8B_C_0071	aanleg sedimentvang Nederaalbeek	P
8B_C_0068	aanleg sedimentvang Pauwelsbeek	P
8B_A_0114	Uitvoeren van erosiebestrijdingsmaatregelen in afstroomgebied van de Molenbeek - Maarkebeek.	V

Figuur 3-2: Situering gebiedsgerichte (punt en lijn) acties langs de Maarkebeek/Molenbeek L111_1019 en L217_2611

3.3 Aard van de werken

Er zijn verschillende soorten ingrepen waarbij – ongeacht de omvang van de ingreep - verder onderzoek naar de effecten aangewezen is omdat ze rechtstreeks voor een achteruitgang van de toestand van waterlichamen kunnen zorgen of het bereiken van de doelstellingen voor de toestand van waterlichamen kunnen verhinderen. Het gaat over:

- werken die de continuïteit beïnvloeden en waterlichamen met een verschillende kwaliteit verbinden of, omgekeerd, een barrière binnen of tussen waterlichamen doen ontstaan;
- significante wijzigingen aan het hydrologisch regime.

De realisatie van 4 GOG's in de Maarkebeekvallei heeft geen invloed op de continuïteit tussen waterlichamen. Ook wordt er geen significante wijziging in het hydrologisch regime verwacht. De geplande GOG's zijn allen gelegen in van nature overstroombaar gebied. Een wijziging in de dynamiek van de afvoer is enkel bij extremere hoogwatersituaties te verwachten.

3.4 De omvang van de werken

De grootte van het project heeft ook een invloed op het effect op het waterlichaam. Bij gebrek aan wetenschappelijke onderbouwing, wordt op basis van expert judgement gewerkt met een aantal vuistregels. De indicatieve drempelwaarde voor morfologische wijzigingen aan rivieren is functie van de lengte van de waterloop (Tabel 3-2).

Tabel 3-2 : : indicatieve drempelwaarde voor morfologische wijzigingen aan rivieren en overgangswateren

Lengte oppervlaktewaterlichaam	Vuistregel
< 5.000 m	wijziging over > 10% van lengte
– 10.000 m	wijziging > 500 m
> 10.000 m	wijziging over > 5% van lengte

De Maarkebeek/Molenbeek L111_1019 heeft een lengte van 11.261 m. De waterloop L217_2611 heeft een lengte van 43.891 m. Gezien de morfologische wijzigingen over minder dan 5% van lengte (respectievelijk 563 m; 695m) worden uitgevoerd is verder onderzoek niet noodzakelijk.

3.5 Plaats van de werken

Een wijziging mag geen biotopen doen verdwijnen die belangrijk zijn voor het voortbestaan in het waterlichaam van een van de biologische kwaliteitselementen (bijvoorbeeld een paaiplaats voor vis). Het verdwijnen van leefgebied kan bij gebrek aan gebiedsdekkende inventarisatiegegevens en kaartmateriaal moeilijk ingeschat worden zonder uitgebreide terreinbezoeken. Op basis van de beschikbare gegevens wordt niet verwacht dat er een biologisch kwaliteitselement negatief worden beïnvloed. De directe inname van biologische kwaliteitselementen is immers verwaarloosbaar. Door het wegwerken van vismigratieknelpunten, twee van de gebiedsgerichte acties, worden de biologische kwaliteitselementen zelfs verbeterd.

4. CONCLUSIE

Op basis van het stroomdiagram (Figuur 3-1) is verder onderzoek naar de effecten op het waterlichaam niet noodzakelijk en worden de verdere stappen uit het algemene stappenschema (Figuur 1-1) dus niet doorlopen.